1921

(II edició)

El Càstic de l'Ambició

Drama rural en dos actes
i en prosa original de

Genaro de Otero Barranca

BARCELONA
L. Pla Mercadé-Impressor
Nàpols, 179
1929

EL CÀSTIC DE L'AMBICIO

Drama rural en dos actes
i en prosa original de

Genaro de Otero Barranca

Estrenat amb sorollós èxit la
vetlla del 12 de Març de 1927
en el Ateneu R. Radical del
Poble Sec

BARCELONA
L. Pla Mercadé - Impressor
Nàpols, 179
1929

Lloc d'acció: en un poblet de Catalunya.

Dreta i esquerra: les del actor.

Epoca actual.

Aquesta obra es propietat de son autor, sense permis no podrà ser traduida ni reimpresa. La Sociedad de Autores Españoles, es l'única encarregada del cobro dels drets de representació.

Dedicatòria

Als meus bons amics:

Srta. J. Carreras i Sr. N. Crespo

Caminant per el difícil camí de l'amor, entre altres drames de la vida reial vareig trobar-me amb el que detallo.
L'escrigué sentint-lo i sentint-lo vos el dedica

L'Autor

357983

PERSONATJES

Antonia.	*Srta. J. Carreras*
Maria	» *P. Corts*
Pau	*Sr. N. Crespo*
Pere.	» *A. Vives*
Josep	» *J. Esteban*
Jaume	» *J. Farreras*
Notari	» *A. Albadalejo*

Director.	*Sr. N. Crespo*
Apunte	» *A. Soriano*
Traspunte	» *N. Payet*

Acte primer

Casa de pagès, porta foro i laterals, cadires, taula, una perxa amb roba i capells, un jàs de palla, assentat en una cadira hi haurà en PAU *fumant i parlarà amb veu tremolosa, poc a poc, (tindrà vuitanta anys).*

ESCENA I

PAU *assegut,* i ANTONIA *a dins*

PAU, *cridant-la*

Antonieta, Antonieta.

ANTONIA, *desde dintre*

Menut, menut, i Que no cantes avui? Riu, riu, com jo. *(Riu fort).*

PAU

Que feliç i que ignocenta *(cridant-la)* Antonia... vina...

ANTONIA, *d'igual modo*

Ja vinc avi, però el menut, està trist avui, i vull animar-lo amb l'escarola. M'esperes?

PAU

Sí, sí, fes.

ANTONIA, *d'igual modo*

Estàs content? Fà que si? *(Riu) pausa.*

PAU

Deu meu, si no fós per ella... Més valdría que'm traguéssiu d'aquest mon. Perqué'm feu sofrir?... Quin mal vos he fet?... I dec viurer sí, per élla, per la pobreta Antonia. Que sería sense'l meu amparo! Pobre àngel meu. A la seva edat i sense cap carinyo. A on fores a hores d'ara si no'm tinguessis a mí? I jo a on fóra

si no fos per tú, sense el teu carinyo d'ignocenta, que quant estàs al meu costat em fàs olvidar totes m'has penas. *(Plorant)*

I quant penso que'm paguen tant vilment, lo que jo he fet per ells... Vaixa, es increible, perque lo que's ella, la María, encara me'n recordo bé, la vareix trobà tota nua aquí al portal *(Senyalant amb el dit, l'entrada de foro)* de casa, petita encara, molt petita, *(Com si si troves)* la vaig agafar entre els meus braços. .Petonejanla tant, que's posà a plorar... Tant fort... *(Aixugant-se els ulls amb la mànega)* que a mí també em brollaren les llàgrimes. *(Petita pausa)*

I ja'm costà... Ja'l ferla riurer... I un cop conseguit... Visquerem sempre rient i ditxosos. *(Pausa, segueix plorant amb el cap a sobre la taula)*

ESCENA II

Dit, i ANTONIA *entrant*

Entra jogant amb una nina i adonant-sen de que plora en PAU, *la que ella li dirà avi, que parlant-li tota compadida li diu.*

ANTONIA

Que teniu avi? ja vos a fet enfadar altra volta el pare?... Com a mi l'aucell? No ploreu, ho sentiu, si no m'enfadaré i no vos faré cap mes petó... Com a càstic.

PAU

Tot aixugant-se les llàgrimes d'amagat. Carinyosament

No, si no ploro... acostat corre... (*Fent esforços per a riurer*) Que no veus que no plora l'avi?... Fixat com riu. *(Riu)* Ja, ja, ja.

ANTONIA

No m'ho amageu, no, que vos ploràveu...

PAU

No siguis aixís Antonieta...? Com t'ho haig de dir que no?

ANTONIA

Assentant-se-li sobre els genolls
i tocant-li amb els dits els ulls.

Doncs, i això mullat, que ha sigut?...

PAU, *al veures descobert*

Això, això... *Venint-li una idea*

Ah!, sí... Com que ha fet una mica d'aire m'ha entrat una broça als ulls, hi ha sigut la causa de fer-me plorà.

ANTONIA, *rient*

Doncs perque no tancaveu els ulls al veure que venia, avi?...

PAU

Aquest es el mal, que no li vista vindre. (*Riuen els dos*)

ANTONIA

Ai, avi, no sap lo que'ns divertírem ahir, amb la nina, miri, jugarem a pares i mares, i ella, sempre plorava perque volia estar amb mí.

PAU

I quí feia de pare?...

ANTONIA

Qui vol que sigui, avi, sinó en Josep.

PAU

Dona, com que deies que jugaves i no més me nombraves, tu i la nina!...

ANTONIA

Es que me n'habia distret.

PAU

No t'haura pas dit rès ton pare?...

ANTONIA

Si que m'ha dit, sí, avui mentres jugavem m'ha cridat i m'ha dit que's lo que feia, amb aquell... aquell... Ai!

ara no m'en recordo com s'ho a fet anar... *(Recordant una mica)*

¡Ah!, sí... amb aquell... galifardeu.

PAU, *movent el cap*

Pobra Antonieta...

ANTONIA

Ja vos poseu trist altra volta?

PAU, *agafant-la*

No, peró veig lo desgraciada que'ts.

ANTONIA, *amb mimo i acariciant-lo*

Sí, pró estant al vostre costat tot em passa.

PAU

Sí, filleta meva, sí,... hasta jo m'olvido també de lo trista que's la vida per a mí.

ANTONIA, *extranyada*

I per que us es trista la vida avi?

PAU, *besant-la en lo front*

Perque veig lo que't fan a tú i a mí.

ANTONIA, *conçolant-lo*

No patiu per mí, avi, vos ho prego.

PAU

Per qué, angelet meu?

ANTONIA

Perque no vull que vos poseu trist, ja que son els meus afanys fer-vos riure, ho sentiu? Fer-vos riure, i força...

PAU

Si, cor meu, a riure, a riure, ja que no tenim altre conçol. *(Riuen)*

ESCENA III

Dins, mes PERE *entrant*

PERE, *apart*

Sempre la nena amb aquest vell. *(Cridant-la)* Nena. Com es que tot està per fer?

ANTONIA, *esporuguida*

Es.....que estic cansada, pare.

PAU, *excusant-la*

No fà pas gaire que ha arribat, i com estava cansada...

PERE, *interrompent-lo amb tó sec*

Em sembla que no us he demanat cap explicació, a vos

PAU

Poca vergonya, això es modo de contestà....

PERE

Mireu, Pau, lo millor que podeu fer es callar. Ho sentiu?

PAU

Si, lo millor es callar. (*Dirigint-se a la nena.*) Ves, Antonia ves, i creu (*apart*) al teu butxí.

ANTONIA, *suplicant*

Pare... no renyeu al avi!

PERE, *donant-li una empenta*

Tu....mocosa, a la feina.

ANTONIA, *endresant quelcom cosa*

Pare!....

PERE, *energic*

Depresa a fer lo que't mano.

PAU

No se per qué essent tant petita l'heu de fer trevallar.

PERE

No'us amoineu, Pau, no'us amoineu, que sempre sé lo que'm faig.... Per anar a jogar amb aquell altre dropo, no ho es, oi?

PAU, *excitat*

Pró...mal pare!... Que no veus que's l'edat de jogar?

PERE

Mireu, Pau, vos aconsello que no vos poseu amb els meus asumptes... que algún día em sembla que acabariem malament.

PAU

Sí, es veritat, tu i jo sempre acavem malament.

ANTONIA, *llesta de la feina*

Pare, ja està això

PERE

Mira, ara vas traginant la llenya que hi ha allí fora.

ANTONIA, *Anant a mirar la llenya i tornant deseguit*

Jo sola haig de portar-la?

PERE

Tú rai que no tens res més que fer.

ANTONIA

Mireu que n'hi ha molta, pare...

PERE

Callandito, i ha fer lo que't mano, gandula. (*Se'n va*)

ANTONIA, *un cop el pare es fora, canta,*

Vora, voreta del mar, n'hi ha una doncella, n'hi ha .. Avi, no sabeu per que canto?

PAU, *amb carinyo*

Perqué, filla?

ANTONIA

Doncs per veure si entra la llenya sola, perqué lo que's jo suo al pensar-hi...

PAU

Mira, saps que pots fer? Crides a n'en Josep, que segurament t'ajudarà.

ANTONIA

Que'l estimeu a n'en Josep, avi?

PAU

Sí perqué veig que no te por a la feina, i t'estima, almenys quant jo em mori ja tindràs quí t'estimarà força.

ANTONIA, *amb tò trist*

No parleu aixis avi que jo no ho vull que us moriu... Ni nostre Senyor, tampoc.

PAU

Perqué dius que Deu, no ho voldrà, Antonia?

ANTONIA

Doncs... Perqué com jo li dic, pregant cada nit, que vos conservi forces anys; perqué aixis, estant al meu costat, no vos deixo estar trist.

PAU

Que bona ets, Antonia, no't podré pagar mai lo que ets per a mí.

ANTONIA

Això rai, m'ho quedeu a deure, i quant sigueu al cel, m'ho pagueu tot junt.

PAU

Antonia afanyat a entrà la llenya que podria vindre ton pare.

ANTONIA

Ara vaig desseguida (*se'n va*).

ESCENA IV

Dit, mes JOSEP *entrant*

JOSEP

Avi, Pau, que ha vist a l'Antonia?

PAU

Que ho dius per anar a jogar amb ella?

JOSEP

No,....es a dir, sí, una mica només.

PAU

Doncs, mira, no se li ha girat poca feina no, té dentrà molta llenya.

JOSEP, *amb tò trist*

Pobra Antonia!....ja està ben sacrificada, ja. *(Pausa, i amb vivessa.)* Escolti, aví, Pau, voleu que la vaigi a ajudar?

PAU

No, que't cansaries massa.

JOSEP, *pregant*

No, avi, no'm canso mai, jo, i menys si es per l'Antonia,... ens estimen tant, avi...

PAU

Si es aixís, ves, ves.

JOSEP, *amb alegria*

De bò, de bò? *(Prenent-li la má, fent-li un petó.)* Deixeu que us besi la mà, per lo bò que sou. *(Ho fá.)* I ara me'n vaig desseguida, i corrents. *Se'n va.*

PAU

Que en soc de feliç, al veure aquesta parella,....tant menuts i ja es volen, per això no te pas mal cór, no, en Josep, em sembla que si de grans s'entenen han de viure feliços. (*Dient això se n'anirà al jàs de palla.)*

ESCENA V

Dit, PERE, MARIA *entrant, aviat* ANTONIA

La escena amb tò baix i amb misteri.

PERE, *fixant-se en que dorm el Pau*

Per això serveix, per menjà, fumà, i jèure.

MARIA

Calla, home, que ja'ns arribarà l'hora.

PERE, *senyalant al Pau*

Que vols dir... que...

MARIA, *rient*

Sí, home, sí, quant mori, serem els amos, perque ens ho deixarà tot per nosaltres, ja, ja, ja.

PERE, *fent-la callar amb un signo*

No riguis tant fort, dona que'l podries despertar. (*Cambiant de tó*) peró lo bonic fora... ho millor dit que es capaç de viure mes anys que nosaltres y no pogué disfrutar dels diners que té arreconats.

MARIA

No se que vols que't diga Pere, s'ha de tindre paciència.

PERE

Paciència dius? Quant jo no l'hi tingut mai?

MARIA

Si, doncs, no hi ha altra solució.

PERE, *rumiant una mica.*

Ja ho tinc, mira, primer faré cantà al vell. (*Senyalant al Pau*) fent-li testà a favor nostre.

MARIA

I després?

PERE

Després...després, ja veurem lo que farem d'ell.

MARIA

Calla que'm sembla que's mou.

ANTONIA, *entrant amb llenya*

Deu meu, que pesa això.

MARIA, *amb molt mal genit*

Apa, depresa a entrar la llenya, que's fà tart.

ANTONIA

Sense reposar gens?

PERE

I quant jugas, mocossa, reposas gaire?

ANTONIA

Si, ves, qualsevol diria que sempre jugo.

PERE, *amenaçant-la*

Mira... no'm contestis, ni cridis que molestarás el son del teu carinyós avi. (*amb mofa*)

ANTONIA,

Pare!... tan sols li prego, que no se'n enrigui del avi, pobret, i també podrien ajudar-me a entrar la llenya.

MARIA

Tu, a portà la llenya, i que no't senti replicar més.

ANTONIA, *fent una mueca*

Estic encantada de tindre uns pares tant bons i tant treballadors. *(Fugint corrents vers al quarto).*

PERE

Ara veurà aquesta mosca morta, quins pares té, *(dient això entra al quarto, tornant a sortir tot enutjat)* mal llam la parteixi pel mig.

MARIA

Que t'ha passat!...

PERE

Que vols que'm passi, m'ha fugit per la finestra, mes..... ja l'arreplegaré, *(anant-sen)* bueno, Maria, me'n vaig.

MARIA

I jo també. *(Se'n van).*

ANTONIA, *surt rient del quarto*

Ja, ja, ja, ja.

PAU, *aixecant-se*

Però que't pasa filla, ja ni has fet a ton pare, una de les teves...

ANTONIA

Que no ho sab avi?

PAU

Prou que ho sé, perque feia l'adormit i ho he vist tot, i sentit tot.

ANTONIA

Hasta lo que he fet jo?

PAU

No, lo que has fet tu no... conta filla, conta que'm sembla que m'has de fer riurer tu amb les teves tietas.

ANTONIA, *ben detalladament*

Doncs, quant el pare venia a pegar-me, jo que sí, obro la finestra de bat a bat, i m'amago darrera la porta. (*com si s'hi troves*)

PAU, *rient*

Je, je, je, je.

ANTONIA

Escolteu, escolteu.

PAU

Segueix, ja t'escolto, filleta.

ANTONIA, *seguint molt detallant*

Bueno, ell que entra, amb un geniot i remugant, remou tot lo quarto, inclus darrera la porta... Ai! Avi i quin susto, sort que m'havia tapat amb una borrassa, torna tot ensegat i veu la finestra oberta, i diu tot renegant... mal llamp la parteixi... i jo ja ho crec que'm partia pró era de riurer, (*Rient*) ja, ja, ja, ja. He de quina me n'hi escapat?

PAU, *rient*

Je, je, je... ja ho crec que te n'has escapada d'una i bona.

JOSEP, *cridant de lluny*

Antonietaaaaa... Antonietaaaaa...

ANTONIA

Em sembla que'm crida en Josep, avi, vaig corrents... tornem desseguida.

PAU

Ves, filla, ves.

ANTONIA

Però avans vos faré un petó. (*li fà*)

JOSEP, *d'igual modo*

Antonietaaaaa...

ANTONIA, *anant a la porta*

Però que li passa a n'aquell, (*cridant*), ja vinc... (*Al avi*) adios, avi. (*Se'n va*)

PAU

Adeu Antonieta, ves en compte en fer-te mal. (*Passeja una mica romiant i se'n va dient*) Hasta jo també m'en vaig.

ESCENA VI

JOSEP i ANTONIA

JOSEP, *tot carregat amb llenya entra dient*

Ai, la Mare de Deu de la verruga. *(Entra dins del cuarto dreta del actor deixant la llenya i torna a sortir)* Ara vinc Antonieta.

ANTONIA, *entra amb poca llenya*

Ja ets ben bàrbaro, ja. *(Dona la llenya a n'en Josep i s'asseu ventant-se).*

JOSEP, *tot entrant a deixà la llenya*

Gràcies, dòna gràcies. *(torna a sortí).* es a dir que t'ajudo a traginar tot això, i per postres amb dius bàrbaro, que traduit al meu modo, vol dir animal...vaja, vaja.

ANTONIA

Noi, tot to dius tú, no'm creia que t'ho prenguessis aixis, però explícam: Com has pogut arríbar fins allí tant carregat?

JOSEP

Mira, fins allí anava bé, però la llenya que tu portaves, la tenia davant la cara i no hi veia, amb aixó tropeso i rummmmm. ...tota... m'ha caigut, menys la que portaba jo, perque i fet uns quants equilibris d'aquells que jo se fé per aguantar-la, i sort que has vingut tú perqué no sé com me l'hauria pogut carregà altra volta.

ANTONIA

Veus, aixís et servirà d'escarment per una altra vegada, mira no anem mes lluny...recordat d'aquell ditxo, de que «quien mucho abarca, poco aprieta».

JOSEP, *riu*

Si, però si jo no hagues entropesat no hauría valgut res aquest ditxo

ANTONIA

L'avi sempre me te dit, que les coses fentles a poc a poc no cansen i queden sempre més ben fetes. *(Ado*

nant-sen que no està l'avi) i ara que dic del avi, a ont deu haver anat que no'l veig enlloc.

JOSEP

Se'n deu haber anat...

ANTONIA, *interrompent*

Si no'm dius altra cosa, aquesta ja la sabia.

JOSEP

Però, dòna si no m'has deixat acabar, volía dir que se'n haurà anat a passejar.

ANTONIA

No troves que estant l'avi estem més distrets? Sempre el fem riurer pobret oi!

JOSEP

Sí però lo més trist és que t'haig de deixar sola, perqué és tart i els pares em renyarien.

ANTONIA

Jo sola?... No mi quedo pas, jo vinc amb tú, apa anem. *(Se'n van)*

ESCENA VII

PERE, PAU, *després* JOSEP

PERE, *entrant*

Carat a ont s'haurà ficat el vell, si qué's estrany, no fa res, l'esperarem, perque d'avui no passa,l'haig de fer testà a favor meu pesi a qui pesi, perqué es capaç de morir-se i no'n racordar-se de mí, i quant l'hagi firmat mo venc tot, i m'en vaig a corre món, *(rient)* ja, ja, ja, però solet, que ningú em destorbi *(Pausa)*

PAU, *entra i s'ha seu posant-se a fumà*

PERE. *adonant-sen de que ha arribat lo vell*

Hola Pau ja estem de volta?

PAU

Si vinc d'aquí fora i veig que està molt nuvol el temps. *(La escena s'enfosqueix una mica)*

PERE, *apart*

Veiam si s'ha enterat del meu plà. *(Al vell)* escolteu, Pau, mireu que ja teniu vuitanta anys i vos podeu morí d'un moment donat.

PAU

Sí, bé, i que vols dir *(Mirant-lo fit, a fit)*

PERE, *baixant el cap*

Res per si ja havieu fet testament.

PAU

No n'hi fet encara.

PERE, *amb ironía*

Dons ja podrieu fer-ho.

PAU *tranquil,*

No sé per que, quina presa porta,

PERE, *nerviós*

Doncs ho heu de fer a favor meu, per que soc l'unic home d'aquesta casa, ho sentiu

PAU, *encarant-se*

Que vols dir amb això. No sabía que'm poguessis obligar lo que't proposas, fixeuvos amb l'hereu. (*Mofant-se*)

PERE, *més nerviós*

Mireu, Pau, no'm feu acabar la paciència... Perque'n surtiriem malament.

PAU, *plantant-li cara*

Que vols dir covart!...

PERE, *encés de rabia*

Oh! rabia, a mí covart!... vell ruí! mal rellam vos estrelli! (*Donant-li una empenta, fent-lo caure a terra*)

PAU

Vil covart ja pots amb un vell com jo... vos dalataré, que a casa meva hi ha un criminal per s'ha filla i un assessí per a mí. (*Aixecant-se amb trevall*)

PERE

Calleu... Calleu...

PAU, *cridant*

Jo callà? vaig a fer-te agafar per lladre. (*Fent moviment per anar-sen*)

PERE, *detenint-lo bruscament*

Firma el testament avans que't obligui a la força

PAU, *fora de si, i ameneçant-lo amb el garrot*

Que vols dir a la força lladre..... as.....

PERE, *tenint-lo agafat pel coll i empenyent-lo vers la cambra dreta*

Ja't faré cridar més jo.

PAU, *desde dintre la cambra*

Assessí...tu...m'has... mort... pitjor..se..rà..la teva... An..to..nia...ade... adeu..... (*Se sent un cop sec d'en Pau que caurà mort*)

JOSEP

(Haurà vist l'escena esporuguit, i amagat sense dir res, quant en Pau a mort, se'n anirà poc a poc, perque no'l veigi enPere)

PERE, *surt horroritzat*

Que hi fet desgraciat de mí (*Mirant una part i l'altra*) mes, sort que ningú m'ha vist, fugim. (*Surt tropessant amb tot*)

ESCENA VIII

ANTONIA, *entra saltant*

ANTONIA

Ai! estic cansada de jogar, ja veuràs (*a la nina*) seurem i... a dormir he, que si ve'l papa, et renyaría, (*balantsejant-se*) non, non, no... (*cridant*) avi, avi ja he dormit a la nineta. . Avi que no'm contesta? Aví a on

es... (*Aixecant-se el cerca guaitant pels practicables fins que se n'adona del interior de la cambra on està mort l'avi* PAU). Avi, Pau, contesteu-me, (*entrant*) pero si sembla mort (*petita pausa surt plorant desesperada*) Sí, pot ésser sí, (*plorant*) que no'm contesta. Es mort pobre avi meu, es mort, que faré sense ell, sense el seu consol (*amb crit de l'ànima*). Pare!... Pare!...

ESCENA IX

Dita, PERE, MARIA, NOTARI *després*

PERE, *entrant, disimulant tant com pot*

Que vols Antonieta, que't passa.

ANTONIA

El pobre avi, es mort pare (*plorant*).

PERE, *mirant a on es el mort*

Oh!... (*Cridant al portal*) Maria, Maria!. .

MARIA, *entrant*

Que son aquests crits, Pere?

ANTONIA, *anant vers sa mare*

L'avi es mort mare.

PERE

Que vols fer-hi alabat siga Deu (*apart a la Maria*) Sense fer testament, malaït siga...

ANTONIA

Be s'haurà d'anar a buscar algú?

PERE, *frisós*

Tírali gastos, perqué?

MARIA

Oh-i-tal, que vols que s'hi fassi.

ANTONIA

Potser no es mort i el podrem salvar. *(Veient que ningú contesta)* Que feu aqui parats? Doncs ja hi aniré jó. (*Se'n va.*)

PERE

Quina mala pata, morir-se sense firmà. (*Mutis pase-*

jant-se en Pere amunt i avall i la Maria assentada a l'esquerra).

ANTONIA, *entra tirant de l'americana del notari*

Anant a buscar el metge, no hi era, i al sortir m'hi trovat en aquest senyor que al preguntar-li m'ha dit que era ell.

NOTARI, *amb una cartera a la mà, vá, a mirar al mort i reconeguent-lo tot sorprés*

Caram!.....Aquest home no fá molt a vingut ha ferme fer un testament.....

PERE, *amb curiositat*

I el porteu a sobre?

NOTARI

Crec que si. *(I mentres regira la cartera, Pere i Maria conversen afectadament a part, i la nena resta agenollada, sanglotant amargament enfront la cambra.)* Ja ho tinc.

PERE

Veiam que diu?

NOTARI, *llegeix per tot sol i després els ho esplica*

Tots els bens que té, sumen en metàlic, trenta mil pessetes, les terres unes cinquanta mil més, ho deixa tot per.....

ANTONIA, *amb un suspir d'angoixa*

Pobre avi meu.....

PERE, *mal humorat*

Vols callar, tu!... (*Al Notari*). Segueixi.

NOTARI

Doncs ho deixa tot per l'Antonieta, i com que's petita al no poderse'n fer càrrec, un amic del difunt, anomenat Jaume Esquins, ho regentarà tot, fins que siga major d'edat la petita Antonia.

PERE

I a mi no'm deixa res. (*Amb urc*).

NOTARI

Ni tant sols ne parlà, la meva missió està complerta. (*Despedint-se*) Vos acompanyo amb el sentiment. (*S'en va*).

PERE, *de peu dret, i amb ira*

Mort i tot em despulles de tots els bens que creia meus. Deu façi de tú, lo que vullga. Per a mi..... malaït sigas.

CUADRO. La nena segueix agenollada plorant. Maria contempla la escena amb ira reconcentrada. Pere amb els punys clóssos dirigit al cel.

TALÓ PAUSAT

FI DEL PRIMER ACTE

Acte Segon

Han passat uns quants anys.
El mateix quadro no hi es el jás de palla, aurà en escena penjat amb quadro l'imatge de Sant Pau amb dos ciris usats, un per banda, porró de vi sobre la taula, estarà la escena tota amb ordre, al aixecar-se el teló resta la escena sola

ESCENA I

JOSEP, *desde dintre el quarto cridant*

Antonieta Antonieta... *(Sortint del quarto extranyat al veure que no hi està.)* Anto... Caratxus, a on s'haurà ficat (*buscant-la)* jo em creia que estaba aquí, ves quina pega, (*picant amb el peu a terra*). Ja es ben cert ja, aquell ditxo, que quant un està de pega, fins amb el nàs ensopega, i quin fart de trevallà que m'hi fet, tot per l'Antonia pobreta, que es tant bona!... Que per no manar res a ningú ho té de fer tot, pero mentres i així en Pep aquí, mal guisat fagi una mosca, no trescaràs ni la meitat *(asseient-se)* sí però lo mes bonic de tot, es que a n'aquesta casa mana tot-hom menys la mestressa que's l'Antonia, per una banda me sap mal que siga la mestressa de tot, per que l'Antonia i jo ens estimem i qualsevol es pensarà que ho faig per l'interès, però mira, que diguin lo que vulguin i qui tingui fret que s'abrigui *(s'aixeca i el veure el quadro de Sant Pau).*

Pobre avi Pau, i quina mort us varen donar tant espantosa, tant de bé que aveu fet en el mon i tant vilment com vos ho han pagat, i jo, ja no tinc... ja fa deu anys, ho sia desde que vareig presenciar-ho tot, ma

conciència tranquila, hi he anat callant, callant, peró no ha sigut per ell, no... si no, per l'Antonia pobreta, per no dir-li que son pare es un assessí. (*Anirà movent alguna cosa)*

ESCENA II

Dit, mes JAUME *entrant*

JAUME

Bon dia Josep com bà això.

JOSEP

Bon dia Jaume, com vol que baigi, anar fent i fora.

JAUME

Sabs a on es l'Antonia?

JOSEP

Precisament l'estava esperant perque he acavat la feina i.....mal viatge tinga, tinga un gos, avui precisament que l'hi volia dir una cosa.

JAUME

D'urgència?

JOSEP

D'urgència, com d'urgència..... no... però de molta importància per a mí.

JAUME

Ja, ja, ja... em sembla que m'ha pujat la mosca al nàs

JOSEP

Que voleu dír?...

JAUME

Home, que vols que't diga, mira tant sols et diré que ja tinc seixanta vuit anys.

JOSEP

Aixís voleu dir que.....

JAUME, *interrompent*

Sí, home, sí, que sou joves, que vos estimeu, i vaixa, això m'ho guardo.

JOSEP, *dret mirant a terra i fent anar el peu com qui se'n dona vergonya*

Pró... Jaume...

JAUME

Sí, home, sí, dones un cop de cap ben donat i... vaixa ja m'entens, tu...

JOSEP

Sí, peró i si'm diu que no?

JAUME *tocant-lo amb la mà a l'aspatlla.*

No siguis aixís perque ella t'estima ja de petits, i tu ets un home que fà per casa.

JOSEP

Oh! Avui no n'hi fet gaire de feina, no més he donat menjar al bestiar... He arreglat els caballs... He tret tots els fems... *(Queda rumiant)* i res mes...

JAUME

Vamos home m'has fet gràcia i això no es rès?... Mira que'ts tremendo Josep...

JOSEP, *tot de cop recordant-se*

Ai! Jaume...

JAUME

Que't passa.

JOSEP

Hara me'n recordo que encara em falta donar al biberón a la gatinada... Com que's và morir la gata, ara haig de fer de dida seca. Bueno fins més tart. *(s'en va)*

JAUME

Adiós Josep.

(pausa fent el cigarro i asseient-se) pobre xicot ja tresca, ja... El pobre Pau Deu el tingui en glória sempre m'ho havia dit, que sería un home que nos dei-

xería passar la mà per la cara en questions de la feina, ara vindràn els gemecs, perqué es volen de debó, més... qui ho espatllarà tot serà en Pere perque, no'l pot ni veurer... Ai! valguem Deu, que malament ho veig tot això... *(Pausa)*

ESCENA III

Dit més PERE *i* MARIA. *entrant*

PERE, *entrant amb la* MARIA

Veus, ja tu deia jo, que li trovariem *(dirigint-se a ne'n Jaume amb mala cara)* Jaume, vos podrieu anar a treurer aquells feixos de llenya que hi han allí fora.

JAUME

Que pessen gaire Pere?

PERE, *amb despressi*

Aneu que ja ho veureu.

JAUME

Jo ho dic perque als meus anys segons quines coses no puc jo. (*Anant-sen*)

PERE, *un cop fora en Jaume*

No't reventaràs no, inútil, mal llam...

MARIA

Vols dir-me que guanyes, tenint aquest geniot?

PERE, *amb tó agre*

Que vols dir amb això.

MARIA

Home, que no guanyes res d'aquesta manera.

PERE, *interrompent-la*

I de l'altra tampoc.

MARIA

Per que no proves de portar-te d'altra manera amb l'Antonia?

PERE

Com m'haig de portar, que haig de fer, aveiam dígam-m'ho.

MARIA

Doncs, amb carinyo, ser-li més carinyós... i qui sap.. si podriam treurel-hi algún diné...

PERE, *rumiant*

Potser sí que tens raó.

MARIA

I esclar que'n tinc, sinó que tú, amb aquest genit, no veus les coses bé.

PERE

Fa tant de temps, que tot se m'ha tornat contra mí, que visc amb unes ganes d'aixafar-ho tot...

MARIA

També t'haig de dir, que desde fa uns deu anys que tú no ets el mateix... et trovo tot neguitós... que tens...

PERE

Deu anys! Deu anys que sofreixo... que... s'esmicolen les meves il·lusions!...

MARIA

Quines il·lusions?

PERE

Les de viatjar, les de correr món, i aixís poguer gaudí de les mil i mil fantasies que en somnis de joves he tingut... Viatjar... Viatjar... Conèixer les capitals amb les seves diverssions, disbàuxes, fruir del plaer que'ns condueix a fer mes agradable amb la diversitat d'ambient, la nostre vida, riurer.. beure... jugà... i per tot això em mancaven diners. i no tenint-ne, esperava famolenc els d'en Pau, i mort ell, i no tenint-los ara, sofreixo, i em recremo més i més, que durant els deu anys d'angoixa pasada (*com si delirés*) i per això el vaig.....

MARIA, *interrompent-lo*

Que?

PERE

I per això, va desapareixer l'avi Pau, per quedar-nos amb semblant o pitjor situació d'avans (*encès de rabia*)

MARIA

Bueno, home, bueno, no t'exaltis.

PERE, *amb tò agre*

Doncs... vesten i no m'amoinis.

MARIA, *anant-s'en*

Tenc dec fer molta de nosa (*s'en va*).

PERE, *aixecant-se i mirant tota l'escena perqué no el veigi ningú*

I quin mal viure t'has buscat, Pere (*asseient-se*) Perque el tenies de matar? Perque t'has tornat tant vil? Pere!... Perque t'has embrutat les mans? (*mirant-se desesperat les mans*). No, no, qui s'ha embrutat ha sígut ell... el pobre Pau, amb les meves mans de lladre i d'assesí. (*Pausa sanglotant*) Pere, que's fet, quin mal t'havia fet perque li donguessis aquest pago? Contesta! Pere!.. (*Plorant*) I que es lo que haig de contestà? Ho vareig fer-ho sí per egoisme, per tindre diners... i corre mon. (*Petita pausa*).

Sí, per abandonar a m'ha filla i la dona... (*Plorant amb desesperació*) I que n'has tret?... que n'hi tret?.... (*Amb rabia, mosegant-se els punys*) Doncs... m'hi guanyat una cridoria interna, una veu acusadora, que a cada moment em recorda mo'n crim, i en fà sentir el pes de... de la conciència. (*Cau abatut per la emoció amb els braços i el cap sobra la taula. Mutis*)

ESCENA IV

Dit i ANTONIA *entrant*

ANTONIA, *entra pel foro anant vers la cambra dreta*

Bon dia tinguém

PERE, *aixugant-se els ulls, tot seguit*

Bon dia, (*cridant-la*) escolta Antonia

ANTONIA, *surtint de la cambra*

Que'm crida?

PERE

Sí

ANTONIA

Que maneu pare?

PERE

Volía demanar-te una quantitat

ANTONIA

No podré complaure's

PERE

Aviat ho dius tú, es tracta de dugues centes pessetes que nessesito, que'm fan falta per atendre a compromisos contrets.

ANTONIA

I si no les tinc, pare?

PERE

Treu les de on tu sabs, les nessesito, i prou, ademes no sé amb quin dret et reserves dines que no son teus.

ANTONIA

Això no pare, l'avi m'ho deixà .. i ell sabrà perqué... potser per salvar-nos de compromisos més importants, que el que avui vos amuïna.

PERE

No n'has de fer-ne res el perque les vull (*imperatiu)* dóname-les.

ANTONIA

Nó, i ara no puc, perqué a sobre meu, no porto més que un duro.

PERE

Digues que no me les vols deixar.

ANTONIA

Sí les tingués per que nó?

PERE

Mala filla, més que mala filla, mira que negar una miseria de diners, a un pare!...

ANTONIA

No més tinc disponible el duro... el voleu

PERE, *anant-sen*

No tens vergonya de oferir-me el duro? quedate'l que't podries arruinar. (*Se'n và, tornant a sortir tot seguit*) escolta Antonia, ja veuràs, dónam el duro. (*Allargant-li la mà*)

ANTONIA, *donant-li*

Teniu.

PERE

I més tart vindré per les dugues centes (*S'e'n va*)

ANTONIA

Si, veniu, veniu, que no sé de on les haig de treurer (*Mutis anant portant coses d'una banda a l'altra*) Ai, Josep!... Ai!... (*Tapant-se la boca*) Mare de Deu, que hi dit ara, no sé lo que'm pasa, suspir que s'hem escapa ha d'anar acompanyat per el nom d'en Josep... fa tant de temps que'ns coneixem... Oh, i no sé que espera per declarar-se.... Be li costa prou... Si jo no'm dongués vergonya, seria jo qui'm declararia... Aquest xicot tot lo que's de treballador... Es de tímit, peró vaixa, a mi amb sembla que en coses aixís no n'hauria de tindra de por no hem menjo cap persona jo!...

ESCENA V

Dita, més JAUME

ANTONIA, *recordant-se d'un olvit*

Ara amb recordo que haig d'abeurar el bestiar, tinc

tantes coses al cap que sempre se'm olvida alguna cosa. (*Va per anar-sen*)

JAUME, *entra i topant-se amb l'Antonia*

A on vas Antonia?

ANTONIA

A donar beure al bestiar... Fa uns quans dies que no sé a on tinc el cap.

JAUME, *aturant-la*

No corris dona, no corris que ja t'han adelantat la feina.

ANTONIA

Ja deu haver sigut aquest dimoni d'en Josep, oi?

JAUME, *extranyat*

Per que li dius dimoni pobre Josep!...

ANTONIA

No li dic per cap mal sentit Jaume, li dic dimoni, perqué no sé com s'ho arregla que en un moment ho té tot fet.

JAUME

Mira, primer per que's lleva molt matí, i després... després,.. (*No sabent que dir*) ho fà per una persona que li dona ànimos... I esperançes, ve-t'ho-aqui i que al costat d'ella... aquest dimoni... es pot tornar un àngel... (*Pausa*)

ANTONIA

Pobre Josep!...

JAUME, *asentant-se i amb tò confidencial*

Escolta Antonia. Que t'he l'estimas a nen Josep?...

ANTONIA

Sí, i molt, desde petits, de molt petits ¡Oh! i l'avi Pau, Deu el tinga en glòria també se l'estimaba... i ens volia molt a tots dos.

JAUME

Sigam franca, Antonia. ja saps que jo també, t'estimo

com et volia l'avi, Pau, digues... Quina estimació li tens ara, oi que's difererent?

ANTONIA, *assentant-se-li al costat*

Jaume li parlaré amb franquessa, pero no digui res als pares, ni a n'en Josep... L'estimació que tinc per en Josep, es diferenta, perqué mé l'estimo ara, com a treballador, i son els meus afanys, casar-me amb ell, (*posant-se trista*) però, em temo una cosa, que capgirarà tots els meus pensaments.

JAUME, *movent el cap*

Aquesta temença tinc jo, Antonia, i es que'l teu pare!... (*Cambiant de tó*) Peró .. Perqué parlar de coses tristes!... El no dels teus pares ja el teniu, ara, falta anar a buscar el sí... no't sembla?

ANTONIA, *conformant-se*

Sí, es veritat, el no ja el tenim, lo que falta es el sí, (*rumiant una mica*) i... també un altra cosa, Jaume.

JAUME

Un altra?... Quina!...

ANTONIA

Doncs, sencillament... que el senyor Josep... s'hem declari... a veure si també ho haure de fer jo!.....

JAUME, *rient*

Je, je, je, aquesta si que faria gràcia, deixa'l fe dona, deixa'l fé, es que no haurà trobat l'ocassió.

ESCENA VI

Dits, mes JOSEP *entrant*

JOSEP

Gràcies a Deu.

ANTONIA, *carinyosa*

D'haber arribat, Josep?

JOSEP

No dona, no, d'haver-te trovat, tot l'ho matí que't cerco, sens poguer-te veure, fins ara.

JAUME

Que't sembla Antonia? em parlat de tot menys d'hen Josep.

ANTONIA, *extranyada*

Que ha passat!...

JAUME

Pues t'hon pare m'ha manat que tragines un munt gros de feixos de llenya que bé en tenia jo, per un dia ben llarc, i sort que'n Josep m'ho a pres de les mans perqué tot just n'havia portat cínc... Que les cames no'm segui en... (*Dirigint-se a n'en Josep*) I com ha quedat?...

JOSEP

Pues al seu puesto, sense cansar-me gens.

ANTONIA, *a n'en Jaume*

Mireu, Jaume, vosté em farà el favor de no fer cap feina, mani qui li mani, (*a n'en Josep*) i tú, Josep, no vull que facis, tant abus del trevall, que podries caurer malalt i jo, no ho vull, ho sens?... perqué... perqué... no ho vull

JOSEP

Antonia, no'm renys, el trevall a mí em distreu, i ademés la feina esté de fer, i perqué et cansis tu?... no, dona, no... Estant jo aquí, no ho permeteré mai... Perqué vaixa... No ho vull.

JAUME, *apart*

Em sembla que estorbo... (*S'en va*)

ANTONIA, *adonant-sen que s'en va*

A on aneu, Jaume.

JAUME

Vaig fins aquí fora... a pendre el sol.

ANTONIA

Bueno, no tardeu gaire.

JAUME

No. no tardarè. (*Surt a fora, Pausa*)

JOSEP, *cap baix frisos, i ella fent la distreta, li diu amoros*

Antonia jo t'haig de parla molt seriament.

ANTONIA, *fent la sorpressa*

Seriament! Veiam t'escolto.

JOSEP, *donant-sen vergonya primer, i després parlarà sense por*

Pues... tu... ja saps... que ens coneixem... ja fà molt de temps.

ANTONIA

Ja ho crec, de molt petits.

JOSEP

I desde petits, la nostra vida s'ha anat dessarrollant sempre amb un pensament d'amor.

ANTONIA, *emocionada*

Josep!...

JOSEP

Avui aquest amor, ja pensa com un home, el vols?

ANTONIA

Josep, sí... Jo també hi pensat lo mateix.

JOSEP, *agafant-li amorosament les mans*

M'estimes?...

ANTONIA

Si... i vull que siguem feliços.

JOSEP

Casant-nos aviat, no Antonia?...

ANTONIA

Sí, Josep però em temo que nó podrà ser.

JOSEP

Perqué?

ANTONIA, *posant-se trista*

Pel pare, Josep, que segurament es negarà.

JOSEP

Nó temis Antonia, nó temis, perqué jo el convenceré a ton pare.

ESCENA VII

Dits PERE *després.*

ANTONIA, *plorosa*

Sí, Josep, sí, perqué no vull viure més tant sola i abandonada, sí nó fos per tú i en Jaume, no sé lo que hauria fet ja.

JOSEP

Si, Antonia meva, em de viurer feliços mentrestinguem vida, *(abrasant-se, mutis, dicidit)* bueno, Antonia. m'en vaig.

ANTONIA

Ja t'hen vas?

JOSEP

Sí, perqué vui parlar amb el teu pare, adiós. *(S'en va)*

ANTONIA, *girant-se vers ell, trista*

Adiós, Josep, *(agenollant-se a l'imatge de San Pau)* avi, Pau, feu que consenti el pare amb la petició d'en Josep, vos que heu sigut tant bo per a mí, no m'abandoneu desde dalt del cel, *(aixecant-se s'en anirà a seurer)* ai, ai, i que descansada em trovo ara, però lo que's a en Josep pensava que no es decidia mai, i que li costava de dir-ho.

PERE, *entrant*

Ja m'esperaves oi?...

ANTONIA

Desde que se n'anat que no m'hi mogut d'aquí sentada

PERE

I les dugues sentes pessetes?

ANTONIA

Ara, si que no tinc ni cinc céntims.

PERE

Però?... Es que no t'havía dit que tornaria per elles?...

ANTONIA

Sí però... d'on vol que les tregui!...

PERE, *amb mal gènit*

Doncs, es molt fàcil del bossot que't va deixar aquell vell al morir-se.

ANTONIA, *enèrgica*

Voleu dir-me, pare, qui es aquell, que'm soposo que té, ho tenia nom com tots ?...

PERE, *desdenyós*

Que't fas la tonta?... Doncs, en Pau, o com vulguis dir-li, tant-se-val.

ANTONIA

Lo que veig es que teniu un cor de pedra, pare.

PERE, *renegant*

Mal llam m'estrelli... mala filla... mira que dir-me mal pare?...

ANTONIA

Bueno, pare, enraonant no's fà la feina. *(S'en va)*

PERE

Aqui m'estaré fins que les portis, (*apart*) i no les portarà... no.

ESCENA VIII

Dit mes JOSEP *entrant*, JAUME *després*

JOSEP, *decidit*

Pere, voldria parlar-vos.

PERE, *mal carat*

Sobre's que?...

JOSEP

Sobre's la vostra filla.

PERE

Que vols

JOSEP

Aveu-re si voleu donàr-me-la a l'Antonia per muller... Fa tant de temps...

PERE, *interrompent-lo*

Si, que t'hauries d'haber fós... Que comtes ja amb els diners que té?...

JOSEP, *picat*

No hi conto, ni he contat mai, per que soc prou jove i tinc bons brassos per trevallar i guanyar-me el pà.

PERE, *rient irònic*

Ja, ja, ja, ja.

JOSEP

No rieu. Pere, que parlo en serio jo.

PERE

Donc jo no t'escolto.

JOSEP

Es que li voleu donar la mateixa fí d'en Pau?... us penseu que...

PERE, *fent-lo callà*

Calla... remalaït...

JOSEP

Ja, callo ja, Pere... però no es per vos, no.

JAUME, *entrant*

Hola Josep que't passa.

PERE, *agafa l'escopeta*

Jaume si l'Antonia pregunta per mí soc, aquí fora neteixant l'escopeta. (*S'en va*)

JAUME

Està bé. (*Dirigint-se a n'en Josep*) que't passa, Josep?...

JOSEP

No res Jaume

JAUME

Estàs molt cap-ficat

JOSEP

Res, que li he demanat l'Antonia

JAUME

I... que t'ha dit.

JOSEP

S'ha posat a riure dient que no'm volia escoltà.

JAUME

No't desanimis Josep, que fins les tres vegades no va la vençuda. (*Defora se sent un tret*)

JOSEP, *espantat*

Que's això...

PERE. *desde dintre amb gemec*

Mal... llam...

JAUME

Reina Santíssima, un tret i un gemec. (*Surtint a fora Josep i Jaume tornant amb en Pere als brassos*)

PERE, *gemegant*

Mi mort... soc mort... es el càstic del... cel...

JOSEP

Calmeu-vos Pere, que no serà res. (*Buscant-li la ferida al pit*)

ESCENA IX

Dits, més MARIA, ANTONIA, *entrant*

ANTONIA, *abrasant-lo*

Que heu fet, pare, que heu fet!...

PERE, *fent el respirar fort, i amb veu fònica*

Calla... Antónia, calla... es. . el càstic del cel.

MARIA, *posant-se-li al costat*

T'has ferit espos meu?...

JAUME, *al públic*

Deu sempre fà les cosses ben fetes.

PERE, *fent esforços per aixecar-se*

Vull confessà la veritat (*amb veu fónica*) l'avi Pau el vaig... asse...si...nar jo... amb... les... meves... mans,

(*amb un moment de tremolor i apagant-se-li la veu per moments*) si... en...care... les... porto... brutes... ell... m'ha... cas...ti...gat .. amb... les... meves... perqué... no... s'en... bru...ta.. ningu... amb... mí. (*Petita pausa*)

ANTONIA, *amb crit d'angoixa*

Pare, pare meu!

JOSEP, *consolant-la*

No et dessesperis Antonia per favor!

PERE, *fent el respirar fort*

I tú Josep... m'habies demanat l'Antonia... té... aqui la tens... i fes-la feliça que's molt bona... ja no puc... per...do..neu el mal.. que vos... hi fet... n'om.. malaïu Antonia...Antonia... tú... ets... la més... per..ju..di..cada... perdónem... (*Fent el respirar fort de la agonia*) soc... mort... soc... mort. (*Caient pesadament a terra al dir el últim mot*)

MARIA, *desesperada*

Pere!..... Pere!.. ..

JOSEP, *agenollant-se i besant-li les mans*

Gracies Pere!.....

ANTONIA, *amb exclamació*

Deu meu, qui l'ha mort!.....

JAUME, *sentencios*

Ell mateix, son destí, en càstic de l'ambició.

CUADRO. María al cap agenollada i plorant. Jaume als peus i dret. Josep i Antonia al mig agenollats, agafats de les mans o abrassats.

TALÓ PAUSAT

FI

Obres del mateix autor

EN PRENSA

LLOPS DE MAR.—Drama en dos actes i un cuadro, en prosa. e ilustracions musicals del mestre Joan Estorch.

LA ARTISTA.—Tragedia Castellana, en un acto y tres cuadros en prosa.

ELS VEREMADORS.—Comedia en tres actes i en prosa

EL SANT DEL TOMASET.—Cómica en un acte i en prosa

EL HIJO PERDIO —Comedia gitana en un acte repartit en dos quadros i en prosa.

ANIMES QUE'S COMPRENEN.—Tragi comedia en dos actes un pròlec i en prosa colaborada amb el Sr. Llorenç d'Otero.

EL CÁSTIC DE L'AMBICIÓ.—Drama rural en dos actes i en prosa. (2.ª edició)

DIPOSITS DE VENTA:

LLIBRERIA DE FRANCISCO ALUM.— Tapineria, 6

ARXIU MILLÁ.—Sant Pau, 21

Ejemplar UNA PESETA